

NANORTALIK 175 ÅR

Af lærer *Ove Bak*

Den 15. august i år fejrede *Nanortalik*, Grønlands sydligste by, sit 175-års jubilæum.

Nanortalik (ell. Nennortalik = „Bjørnestedet“) er oprindelig navnet på øen, hvorpå byen nu ligger.

Købmand Aron Arctander nævner i sin dagbog 19/5 1778 „en stor Øe, kaldet Nennortalik: hvor Bjørne eller Bjørnejægere opholde sig“. Samme år bestemte købmand Andreas Bruun, at *Caspar Alsbach*, Hans Egedes dattersøn, skulle bosætte sig på øen Nanortalik og sejle rundt og indhandle spæk og skind. Tre år før var kolonien *Julianehåb* blevet anlagt, og man var stærkt interesseret i god handel for bl. a. at få dækket udgifterne ved etableringen. I disse år var der god fangst på Kitsigssutøerne og ved Tasermiut Fjords munding. Caspar Alsbach flyttede 1780 til Frederikshåb, men det ser ud til, at man fra Julianehåb hver sommer sendte en lille handelsbåd mod syd på indkøbsture. Snart opstod tanken om at oprette et *udsted* ved Tasermiut Fjords munding. I 1794 blev *J. C. Mørch* købmand i Julianehåb, og han arbejdede ivrigt for at overbevise Den kongelige grønlandske Handels direktion om, at der var særdeles gode handelsmuligheder i egnen nordvest for Kap Farvel, som burde udnyttes effektivt.

I brev af 22. marts 1797 gav direktionen købmand Mørch tilladelse til at foretage alt fornødent med henblik på at anlægge en ny handelsplads. Samme år skulle der opføres en ny købmandsbolig i Julianehåb, og det blev bestemt, at det gamle hus fra 1775 skulle flyttes til den nye plads. Bødkeren *David Kleist* blev udpeget til at være den første udligger.

Den 9. august 1797 sejlede købmand Mørch og David Kleist med koloniens transportbåd og 5 lejede konebåde mod øen Nanortalik. Den 15. lagde man til ved lokaliteten *Sigssarigsoq* (= „den smukke strandbred“) på øens østside. Her blev alle materialer sat i land.

Indhandlingen var tilfredsstillende fra det første år, og det opmuntrede til at beslutte anlæggelse af yderligere et udsted, ved Lichtenau mellem Julianehåb og

»Prospect af Anlægget Nennortalik i Grönland; at see fra en lige for Anlægget liggende Øe: N°: 1. Waaningshuset. 2. Det nordre Spækhuus. 3. Det südre Ditto. 4. Flagspillet. 5. Haven og 6. Colonien Julianehaabs Jagt: Stær(k)odder«.

(Akwarel af Immanuel eller Jacob Arøe dateret »May 1818«. [Copyright 6037 Arktisk Institut]. Fundamenterne til bygningerne ses stadig. På kirkegården bag højen ved våningshuset ses Immanuel Arøes grav).

Nanortalik. Krigen 1807–14 forsinkede planens virkeliggørelse. Først i året 1830 blev udstedet Sydprøven en realitet.

I 1820 afløstes David Kleist som bestyrer af nordmanden *Immanuel Arøe*, der i 1826 efterfulgtes af sønnen *Jacob*. I 1830 flyttede denne handelsbygningerne ca. 3 km mod nordøst til *Iluileq* (= „landstykke der ligner en ø“), hvor der er en noget bedre havn for større skibe. Her er siden byen vokset op, mens bebyggelsen ved det første sted efterhånden blev nedlagt. „Anlægget Nennortalik“, der gennem mange år blev betragtet som en mellemting mellem et udsted og en koloni, blev adskilt fra Julianehåb og gjort til midtpunkt for en selvstændig kommune efteråret 1950.